

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimised 20. oktoobril 2013

Hiiu Vallavolikogu kandidaadid

Sotsiaaldemokraatlik Erakond

nr 101 IVO EESMAA
nr 102 REET KOKOVKIN
nr 103 LEMBIT VAINUMÄE
nr 104 AIMI AROMATOVA
nr 105 ÜLARI KAIBALD
nr 106 MATTI LÜSI
nr 107 PIRET PÖLLU

Valimisliit Surf ja Seiklus

nr 108 PAAP KÖLAR
nr 109 PALLE KÖLAR
nr 110 KELLI KÖLAR

Eesti Reformierakond

nr 111 TARMO KRIIS
nr 112 ANTON KALJULA
nr 113 ILME TREISALT
nr 114 JÜRI OJASOO
nr 115 VILMA TIKERPUU
nr 116 AIVO KRIISKA
nr 117 MAIRA KATTEL
nr 118 MARIS NÕMMIK-
KÄRTNER
nr 119 ARTUR VALK
nr 120 EVE KARK
nr 121 MEELIS POTARI
nr 122 IRMA PIKK
nr 123 VEIKO ROOSIMÄE
nr 124 PILLE PINK

**Valimisliit Vabad Hiiumaa
Kodanikud**

nr 125 RINNO LIGE
nr 126 ELGE HÄRMA
nr 127 INGE TALTS
nr 128 MART KAUPS
nr 129 INDREK SAMMAL
nr 130 SIRET LAHEMAA
nr 131 KRISTJAN ARUNURM

Valimisliit Üks Hiiumaa

nr 132 JAANUS VALK
nr 133 MARGIT KAGADZE
nr 134 AILI KÜTTIM
nr 135 TOOMAS SAAL

nr 136 JAANUS BERKMANN
nr 137 LIIS SOONIK
nr 138 AIVI TELVIK
nr 139 KATRIN SARAPUU
nr 140 LIISA VALS
nr 141 JAN IGNAHHIN
nr 142 MÄRT RANNAST
nr 143 HEINO KALMUS
nr 144 MERLE SALUSOO
nr 145 SIIM RÄTSEP
nr 146 NIELS-PETER RATTISTE
nr 147 KATI VAHT
nr 148 MARJE RANDMAA
nr 149 IMRE KIVI
nr 150 ÜLLAR METSAND

**Erakond Isamaa ja
Res Publica Liit**

nr 151 GEORG LINKOV
nr 152 ANNELY VEEVO
nr 153 INDREK ULLA
nr 154 HÜLLO-KRISTJAN
SIMSON
nr 155 TOIVO SAUE
nr 156 TRIIN SALIN
nr 157 MAREK RÄTSEP
nr 158 TIIT RANDMAA
nr 159 MEELIS PIELBERG
nr 160 TÖNIS PALJASMA
nr 161 MARI ORGUSAAR
nr 162 SULEV MATTO
nr 163 HELEN MAST
nr 164 VILJAR LILLEMÄE
nr 165 AIVAR KOGERMANN
nr 166 AINO KERDE
nr 167 MARIKA KANEP
nr 168 PRIIT JAARMA
nr 169 TAMBET INNO
nr 170 TIIT HARJAK

Eesti Keskerakond

nr 171 ANTS VAHTRAS
nr 172 TARMO RAJANG
nr 173 MARI-LIIS LEIVALD
nr 174 MADIS-ILMAR SALUM
nr 176 MERIKE PETRICH
nr 177 TIINA VAINOMÄE
nr 178 ANDRES NIGLAS
nr 179 KUIDO TÖNURIST
nr 180 AHTI ROOL
nr 181 MART KONTS

EELHÄÄLETAMINE

Elektroniline hääletamine toimub alates 10. oktoobri kella 9.00-st kuni 16. oktoobri kella 18.00-ni ööpäevaringselt Vabariigi Valimiskomisjoni veebilehel aadressil www.valimised.ee.

14. – 16. oktoober kell 12.00 - 20.00 toimub eelhääletamine kõikides valimisjaoskondades.

Eelhääletamine on mõeldud valijatele, kellel pole võimalik eelhääletamise päevadel ega valimispäeval hääletada elukohajärgses valimisjaoskonnas. Hääletada saavad kõik valijad üle Eesti (sh ka need, kellele see on elukohajärgseks valimisjaoskonnaks).

VALIMISPÄEV

Valimispäeval 20. oktoobril toimub hääletamine kell 9.00 – 20.00 ainult oma elukohajärgses jaoskonnas, toimub ka kodus hääletamine.

Kui valija oma terviseseisundi või muu mõjuva põhjuse tõttu ei saa hääletada hääletamisruumis, võib ta taotleda kodus hääletamist. Selleks tuleb esitada oma elukohajärgsele valla- või linnavalitsusele või jaoskonnakomisjonile hiljemalt 20.10.2013 kell 14.00 kirjalik taotlus kodus hääletamiseks. Taotluse võib esitada ka valimispäeval telefoni teel, tehes seda hiljemalt kell 14.00. Taotlus peab sisaldama valija nime, isikukoodi, aadressi, sidevahendi numbrit ja kodus hääletamise põhjust.

Kärdla valimisjaoskonna telefoninumber 5884 5255.

Kõrgessaare valimisjaoskonna telefoninumber 5884 5256.

Hääletama minnes on vaja kaasa võtta **isikut tõendav dokument** – hääletamisedeli saamiseks tuleb see esitada jaoskonnakomisjonile.

Isikut tõendav dokument on **riigiasutuse** poolt väljaantud dokument, kuhu on kantud kasutaja nimi ja sünniaeg või isikukood ning foto või näokujutis ja allkiri või allkirjakujutis. Selleks sobivad ID-kaart, pass, juhiluba, pensionitunnistus, elamisloakaart. Isikutõendava dokumendina ei saa valimistel kasutada nt ISIC pangakaarti vmt dokumente. Valijakaart on informatiivse tähendusega ja seda hääletama minnes kaasa võtma ei pea.

Hiiu valla valimisjaoskondade numeratsioon, asukoht ja piirid.

Jaoskond nr 1 asub Kärdla Kultuurikeskuses (Rookopli 18, Kärdla).

Hääletada saavad kõik Kärdla linna haldusterritooriumil elavad hääleõiguslikud isikud.

Samas saavad hääletada isikud, kelle elukohaandmed on kantud rahvastikuregistrisse Kärdla linna täpsusega.

Jaoskond nr 2 asub Tööstuse tee 16a, Kõrgessaare alevik (Kõrgessaare raamatukogus).

Hääletada saavad kõik Kõrgessaare valla haldusterritooriumil elavad hääleõiguslikud isikud. Samas saavad hääletada isikud, kelle elukohaandmed on kantud rahvastikuregistrisse Kõrgessaare valla täpsusega.

Hiiu valla volikogu koosseisus on 19 liiget, kes valitakse ühes valimisringkonnas. Seega saavad valla elanikud valida 80 ülesseatud kandidaadi hulgast (olenemata sellest, kas ta on Kõrgessaare valla või Kärdla linna elanik).

ÕNNITLEME OKTOOBRIKU EAKAID SÜNNIPÄEVALAPSI JA JUUBILARE!

ARMILDA-ANITA VALK
LEIDA KÖSTER
ALFRED SÜLLA
HEINO KERDE
HEINARD KLAAS
SENTA NIGUL
LEHTA MUST
VALDU TAHK
EDA MÄGI

TOIVO MARKUS
KALLE PIHEL
VILLU MAUER
HARRI MALLING

Hea vallarahvas!

**Olete palutud Kõrgessaare Vallavolikogu ja
Kõrgessaare Vallavalitsuse aktusele Kõrgessaare
vaba Aja Keskuses 18. oktoobril
algusega kell 14.00**

*Aktusel tunnustame Kõrgessaare valla tegusaid inimesi ja
meenutame aegu, kui meie koduvald kandis veel
Kõrgessaare nime*

Volikogu istung

Kutsun kokku Kõrgessaare Vallavolikogu istungi 18. oktoobril 2013 kell 13.00 Kõrgessaare Vaba Aja Keskuses.

Päevakorras:

1. Hiiu valla põhimäärus.
  2. Hiiu Vallavolikogu kodukord.
  3. Hiiu valla eelarve koostamise kord.
  4. Volikogu liikmetele volikogu tööst osavõtu eest tasu ja volikogu ülesannete täitmisel tehtud kulutuste eest hüvituse suuruse ja maksmise kord.
  5. Kõrgessaare Vallavolikogu 09.12.2011 määruse nr 45 „Tasu volikogu tööst osavõtu eest“ kehtetuks tunnistamine.
  6. Osalemine liikmena mittetulundusühingus Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus.
  7. Kõrgessaare valla 2013. aasta lisaeeelarve.
  8. Ristna tuletorni lähiümbruse maa-ala detailplaneeringu kehtestamine.
  9. Kõrgessaare sadama lähiala maa munitsipaalomandisse taotlemine.
  10. Ehitiste peremehetuse tuvastamine.
  11. Muud küsimused.
- Sümboolika.

Aili Küttim

Vallavolikogu esimees

Vallavalitsuse istungid

19. SEPTEMBER

Veevarustuse korraldamine Paope pumbamajast.

Leesla Talu OÜ-l tagada jätkuvalt Paope külas Kruusamaa, Kiperi, Tuulemäe, Farmi, Tulika, Uuepõllu, Männiku ja Liiva kinnistute tasuta veega varustamine põhitrasstist.

Leesla Talu OÜ-l sõlmida kinnistuomanikega lepingud, kus on kokkulepitud veevarustuse eksploatatsioonikulude (elekter, remont ja hooldus) hüvitamise kord.

Hoolekogu kinnitamine. Kinnitada 2013/2014 õppeaastaks lasteaed Vigri hoolekogu järgmises koosseisus: Merike Samuel, Stella Suitso, Kairi Zolotova, Lii Romandi, Katrin Sarapuu.

27. SEPTEMBER

Toimetulekutoetus. Lubada välja maksta septembrikuu toimetulekutoetus 8 taotlejale summas 1147 eurot ja 44 senti.

Ehitise kordategemise tähtaja määramine.

Kõrgessaare alevikus Sadama tee 33 asuva hoone omanikul Marek Valgusel korraldada hoone ja hoone lähiümbrus hiljemalt 1. oktoobriks 2014.

Hoone teenindamiseks vajaliku maa määramine.

Määrata Kõrgessaare alevikus, Sadama tee 33 asuva hoone teenindamiseks vajaliku maa suuruseks 2500 m² ja kinnitada teenindamiseks vajaliku maa asendiplaan.

3. OKTOOBER

Hooldajatoetuse maksmine. Lubada välja maksta oktoobrikuu hooldajatoetus 21 isiku hooldajale summas 383 eurot ja 46 senti.

Inventuurikomisjoni koosseis.

Moodustada varude ja varade aastainventuuri läbiviimiseks komisjon koosseisus: Kulla Nabbi ja Larissa Babõnina.

Kirjalike nõusolekute väljastamine abihoonete püstitamiseks.

Väljastada kirjalikud nõusolekud abihoonete püstitamiseks Kõrgessaare aleviku Tööstuse tee 17a maaüksusele.

Ehitusloa väljastamine elektrivarustuse rajamiseks.

Väljastada ehitusloa Hirmuste küla Metsa maaüksuse elektrivarustuse rajamiseks.

Kasutusloa väljastamine ehitiste rekonstrueerimisel.

Väljastada Kõrgessaare Vallavalitsusele kasutusload Lauka küla ja Kõrgessaare aleviku territooriumil paiknevate ühisvee- ja kanalisatsioonisüsteemi osade rekonstrueerimisel, laiendamisel ja rajamisel.

Kasutusloa väljastamine korterelamu rekonstrueerimisel.

Väljastada kasutusloa Kõrgessaare aleviku Näkmani tee 9 maaüksusel paikneva korterelamu osalisel rekonstrueerimisel.

Projekteerimistingimuste väljastamine elektrivarustuse rajamiseks.

Väljastada projekteerimistingimused Kalana küla Vaatluspunkti maaüksuse elektrivarustuse rajamiseks.

Väljastada projekteerimistingimused Suureranna küla Männiranna maaüksuse elektrivarustuse rajamiseks.

10. OKTOOBER

Põhivara arvelevõtmene.

Võtta arvele Lauka küla kanalisatsiooni pumppla, survetrassi ja puhastusseadme rekonstrueerimine summas 216 556,18 eurot järgmiselt:

Heitvee ülepumpla	28220	eurot,
amortisatsiooninormiga 5% aastas;		
Survekanalisatsioonitrass	52020	eurot,
amortisatsiooninormiga 5% aastas;		
Heitveepuhasti	136316,18	eurot,
amortisatsiooninormiga 5% aastas.		
Kanda maha varad jääkväärtusega	7477,73	eurot järgmiselt;
Lauka reoveepuhasti	3821,94	eurot;
Lauka isevalne kanalisatsioonitrass	3655,79	eurot.

Võtta arvele Kõrgessaare aleviku veevärgi ja kanalisatsiooni rekonstrueerimine summas 907757,11 eurot järgmiselt:

Sadama ülepumpla	64885	eurot,
amortisatsiooninormiga 5% aastas;		
Tööstuse tee pumppla	158336	eurot,
amortisatsiooninormiga 5% aastas;		
Sadama tee pumppla	56500	eurot,
amortisatsiooninormiga 5% aastas;		
Ühiskanalisatsioonitrassid	224010	eurot,
amortisatsiooninormiga 5% aastas;		
Ühisveevarustuse trassid	404026,11	eurot,
amortisatsiooninormiga 5% aastas.		

Vallavolikogu õigusaktide eelnõud, vastuvõetud vallavalitsuse korraldused ja määrused ning vallavolikogu otsused ja määrused on avalikustatud valla kodulehel www.korgessaare.ee

Joogivee analüüside tulemused Kõrgessaares ja Laukal

Terviseameti teostatud analüüside põhjal 26.09.13 võib väita, et joogivee kvaliteet on väga hea.

Pumplatest toodetava vee kõik parameetrid vastavad kehtestatud normidele.

Täielikult puhas on vesi coli-laadsetest ja muudest bakteritest. Laukal, kus on suur rauasisaldus, eraldatakse filtri abil kogu liigne raud ja selle sisaldus on kolm korda väiksem piirnormist.

Analüüsides saab tutvuda Kõrgessaare valla koduleheküljel/dokumendiregistris või Kõrgessaare vallamajas.

Järgmisest veeproovist teavitab teid AS Kärkla Veevärk.

PUHKUS

Asjaajaja Maire Türmpuu 23. – 27.10

LAUKA PÄEVAKESKUSE TEATED

15.oktoobrist kuni novembri lõpuni kõikidele soovijatele, Laukal päevakeskuse ruumides, teispäeviti ja neljapäeviti hiina klassikaline massaaž/ akupressuur ja kvantpuudutuse seansid, registreerida Silvi Varg telefon 53021198.

16.oktoobril alates kell 8.00 JUUKSUR, eelnev registreerimine Sirje Vaku telefonil 4631297; 56662317

18.oktoobril toimub väljasõit Käina ujulasse vesivõimlemiseks, treener Helin Kääramees, osalustasu 3.70, osalusest teatada hiljemalt 14.oktoobriks. Transport MS Reisid 12.00 Lauka, 12.05 Viskoosa

24.oktoobril kell 13.00 eakate ja päevakeskuse noorte koosviibimine Laukal seltsimajas: sünnipäevalaste õnnitlemine. Transport: 12.30 Pihla, Rootsi; 12.45 Viskoosa
kell 14.00 kõigile asjast huvitatuile loeng teemal „Riskide maandamine eaka kodus“ lektoriteks valla sotsiaalnounik Linda Kiivit, päästeteenistuse vanemspetsialist Kaljo Pihlamets

1.novembril toimub väljasõit Käina ujulasse vesivõimlemiseks, treener Helin Kääramees, osalustasu 3.70, osalusest teatada hiljemalt 28.oktoobriks. Transport MS Reisid 12.00 Lauka, 12.05 Viskoosa

6.novembril alates kell 8.00 JUUKSUR, eelnev registreerimine Sirje Vaku telefonil 4631297; 56662317

21.novembril kell 13.00 eakate ja päevakeskuse noorte koosviibimine Laukal seltsimajas: sünnipäevalaste õnnitlemine. Transport: 12.30 Pihla, Rootsi; 12.45 Viskoosa
kell 14.00 kõigile asjast huvitatuile infotund Swedbanga esindajaga

Meeldetuletus eakatele, kes osalevad **8.-9.novembril** toimival väljasõidul Pärnusse!
Väljasõit: 7.00 Rootsi, Pihla, 7.15 Lauka, 7.20 Viskoosa; kaasa – pensionitunnistus, ujumisriided.

Meie valla arengus algab peale valimisi uus etapp. Kui mõelda tagasi, mis on toimunud 4 aasta jooksul päevakeskuse töökorralduses, siis alates 2013.aastast korraldab päevakeskuse koduteenuste ning sotsiaaltransporditeenuse osutamist. Nende aastate jooksul on tehtud koostööd Hiumaa teiste valdade eakate ja puuetega inimeste ühendustega. Oma tegevuste planeerimistes ja teostustes on alati arvestatud päevakeskuses kooskäivate eakate ja noorte ettepanekute ja soovidega. Hea on näha kooskäivate inimeste indu ja tahet, sest ühine tegevus aitab meid hoida terve ja aktiivsetena. Päevakeskuse töötajad moodustavad üksmeelse tugeva meeskonna, kelle peale võib alati kindel olla. Aitäh, teile, töökaaslased! Loodame, et eelseisev ühinemine Kärdlaga, toob meie töösse uusi ideid ja tihendab veelgi koostööd Kärkla sotsiaalasutustega.

Heli Harak

Päevakeskuse juhataja

Mis tehtud viimase nelja aasta jooksul

Head inimesed.

Oktoobris toimuvad kohalike omavalitsuste volikogude valimised. Senisele vallavolikogule ja vallavalitsusele anti volitused neljaks aastaks. Neli aastat pole väga pikk aeg, kuid ka mitte väga lühike, selle aja sees on nii mõndagi ära tehtud, mõni asi alustatud, et järgmised valla volikogu ja vallavalitsuse tegijad saaks alustatu lõpule viia. Vald oli ja on pidevas arengus.

Kindlasti ei olnud eelnevad neli aastat rahaliselt priiskamise aastad, kuid ikka on püütud raha kasutada nii, et sellist oleks tulu võimalikult paljudele. Et jutt ei jääks liiga üldisoleks teeme lühikese ülevaate:

2009 aasta lõpetasime nii, et meie lasteaed Vigri hoone sai tervikuna renoveeritud ning nii töötajad kui lapsed said tegevust jätkata uues, kaasaegses keskkonnas. Järgnevatel aastatel jätkati SA KIK ja Ettevõtluse Arendamise SA rahaliste toetuste toel lasteaia õuemänguala kaasajastamist, turvalisemaks muutmist (ohutiku vahendid eemaldati, rajati turvaalad), valmisid õuesõppepaviljon, paadikujuline õppe- ja mänguvahend, paigaldati vedrukiiged. Rõõm on tõdeda, et lasteaias on taas kolm rühma (vahepeal üks rühm suleti). Ruumi oleks ka neljanda rühma avamiseks. Oleks vaid lapsi rohkem.

2009 aasta lõpus sai kinnitatud veel hajaasustuse veeprogrammist toetust saanud veesüsteemide uuendamise projektide aruanded, 2013 aastal osaleb vald taas sarnases programmis, seekord siis programmis nimetusega „Hajaasustuse programm“ millega toetatakse vee-, kanalisatsioonisüsteeme, juurdepääsuteid ning autonoomseid elektrisüsteeme. Täna on selle aasta voor sulgunud, esitati taotlusi riigi- ja vallapoolse toetuse saamiseks kokku kümnelt taotlejal summas 28,4 tuh eurot, inimesed on ise valmis panustama sellele summale lisaks 14,5 tuh eurot (33,84% projektide maksumuse üldmahust). Taotluste kohta otsused toetada või mitte, teeb juba uus vallavalitsus. Planeeritud on jätkata programmis osalemist ka 2014 aastal.

2009 valmis projekteamistõõde Kõrgessaare aleviku ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemi rekonstrueerimiseks 2012 ja 2013 aastatel said valmis reaalset planeeritud, toetuse andis nendeks suuremahulisteks töödeks SA KIK. 2012 -2013 rekonstrueeriti SA KIK toetusel [Lauka küla kanalisatsiooni pumpla, survetrass ja puhastusseadmed](#).

Viidi ellu SA KIKI poolt toetatud projekt „Mudaste avaliku lauri juurdepääsutee ja parkla renoveerimine“.

Kõrgessaare Vaba Aja Keskuse Valitsejama ja mõned ruumid sai renoveeritud ning kohandatud EAS SA saadud toetuse toel mõnuskohaks, kus saab ette võtta nii koolitusi, kooskäimisi kui koos kokkamisi. EAS toetuse toel rajati 2011 Lauka Põhikooli staadioni juurde mänguväljakud. Riigi lubatu heitkoguse ühitutega kauplemisest saadud vahenditest eraldati Kõrgessaare Vaba Aja Keskuse renoveerimiseks vahendid, tänu sellele on hoone oluliselt soojapidavam.

Koostati Läänemere teadmuskuse teostatavus- tasuvusanalüüs, toetaja Leader-meede (PRIA). Lõpusirgel on sama rahastaja toel teadmuskusega seotud Kirikulahel- ja Kõnaaugu äärsel maa-ala detailplaneeringu kehtestamiseks tegevused.

Valmisid Ristna tuletorni lähiümbruse maa-ala detailplaneering ning Kõrgessaare tehnapargi detailplaneering.

Lauka ehitati pelletil töötav komplektne tsentraalne konteiner-katlamaja (toetaja SA KIK), kütteks kõiki Lauka Põhikooli hoonetekomplekti kuuluvaid hooned (koolimaja, söökla, käsitöömaja), rajati uued trassid nende hooneteni. Eeldatavalt saab kültele kuluv summa olema poole väiksem kui seni kallist ahjukütet

ostes.

Valmis Kõrgessaare valla Kõrgessaare aleviku ja Lauka küla energiamajanduse arengukava.

Rakendusid KIK SA-st toetatud projektid „Kaitsealuse Kõrgessaare pargi säilimise tagamine“, „Kõrgessaare looduskaitseala Kõrgessaare sihtkaitsevööndis koosluste säilimiseks ning kaitsealuste Viskoosa vabrikute veehoolda kivittammide ja muldvallide säilimiseks hooldustööd“.

Aastatel 2009 kuni 2013 viidi ellu kaks Euroopa Sotsiaalfondist toetatud töötutele suunatud projekti Projekt „Kõrgessaare valla tööharjutuskeskuse tööerakendamise ja arendamine“ (projekti tunnusnumber 1.3.0102.09-0088) ning „Kõrgessaare Tööharjutuskeskusest praktilised töökused“ (projekti tunnusnumber 1.3.0102.11-0325). Kokku osales projektide tegevustes (tööharjutused, tööpraktikad, koolitused, individuaalsed ja grupinõustamised jne) üle saja inimese. Pea pooled projektides osalenutest on tänaseks taas tööle saanud.

Õnneks ei ole me pidanud hakkama töötajad koondama, asutused on saanud töötada stabiilselt. Meie asutuste töötajad on olnud tublid ning nii mõnigi on saanud tunnustuse nii valla, maakonna kui vabariiklikul tasandil. Oleme uhked nende üle!

Vallas on jätkunud traditsioonilised kultuuri- ja spordiüritused, nagu Kõrgessaare Vaba Aja Keskuse poolt korraldatavad rattasõidud, jaanijooks, triatlon, tänavakorvpall, saalihoki võistlused, rannavolle, mõisapargikontserdid; sisustatud on põnevalt koolivahelaegu. Alates aastast 2010 on ellu kutsutud Lestafest Kõrgessaare sadamas, meie vallas toimuvad vastupidavusalade harrastajate Hiiumaa jooksumaratoni, rattamaratoni, suusamaratoni ning liikumisharrastajate rahvasõidud. Nende sündmustega on Hiiumaa kogunud tuntuks nii Eestis tervikuna kui välismaal.

Meie lauljad-tantsijad on osalenud laulu- tantsupidudel, esindanud meid nii kodusaarel kui väljaspool Hiiumaad. Meie ajaloolisi sündmusi ja objekte on väärtustatud läbi erinevate sündmuste (näiteks hiurootslaste väljarände aastapäeva raames konverents, Hüti klaasikoja aastapäeva ürituste raames Eesti- klaasikunstnike tööde ülevaatevõttus).

Rõõm on tõdeda, et me ei ole pidanud hakkama küsima lapsevanematelt koolitoiduraha, see on jätkuvalt kõikide õpilaste jaoks tasuta, oleme saanud korralda tasuta koolibussiteenuse, saame maksta kooliaasta alguses Lauka Põhikooli õpilaste vanematele koolitoetust. Meie laste huviringid on kõikidele tasuta, täiskasvanute huviringide osalustasu on väike.

Vald maksab jätkuvalt (erinevalt riigist) lahkunu lähedastele matusetootust.

Oleme saanud mittetulundusühinguid toetada jõudumööda nii rahaliselt kui moraalselt. Oleme osalenud iga-aastaselt ohtlike jäätmete kogumisringi kulude katmisel, et see oleks elanikele tasuta. Oleme korraldanud lumetõrjetööd nii, et pole raha juurde küsinud, kui väike teetsake eramaalt sai möödaminnes lahti lükatud.

Tegelikult on nii, et ega kõike mis tehtud jõuagi siia kirja panna. Usume, et see mis ellu viidud ja mis tööd alustatud, et tulevikus saaks ellu viia, on olnud hea meie valla elanike jaoks.

Täname kõiki meie töötajaid -teenistujaid, elanikke, toetajaid ja partnereid.

Täname, et vallavolikogu on olnud asjalik, võtnud vastu suure vastutustundega vajalikke otsuseid ja usaldanud vallavalitsust ettevõtmistes.

Tegusaid toimetusi, õnne ja rahulolu Hiiu vallas kõigile!

Kõrgessaare Vallavalitsus

Lauka kooli tegemised I õppeveerandil

Esimene veerand hakkabki läbi saama. Veel on õpilastel käia paar päeva ja läbi ta ongi ning tehtud töö eest tunnustused käes. Milline on palk, eks ikka head hinded. Sel aastal alustas Lauka kooliteed 68 rõõmsat, vahvat ja teadmishimulist õpilast. Lisaks õppetööle on toimunud koolis mitmeid põnevaid üritusi.

Koostöös RMK-ga on saanud meie lapsed käia matkadel. Suured tänud ja jõudu ning jaksu Liis Soonikule, kelle eestvedamisel need matkad toimuvad. Tore oli üritus kogu kooliperale „Reipalt koolipinki“, mis toimus 20. septembril. Sel päeval lastel tunde ei olnud, vaid olid viktorin, spordipäev ja sportlikud mängud. Võistkond moodustus 1.-9. Klassi õpilastest. Väga tore vaadata, kuidas suuremad õpilased väiksematele kaasa elavad ja oma võistkonna eest hoolitsevad. Traditsiooniks on saanud meie koolis viktoriinisari. Igal kuul toimub erinevate teemadega viktorin ja kokkuvõtte ning autasustamine toimub kevadel. Arvestus käib suurtel (5.-9.klass) ja väikestel (1.-4.klass) eraldi.

Toimunud on meie kooli õpilastele ka erinevad loengutunnid. Kooliaasta alguses külastas meid Hiiumaa noorsoopolitsei Kätö Aasma ja septembri lõpus HUPSi loeng „Märka Last“. Kooli Lastevanemate koosoleku esines Kõrgessaare valla pereõde Kätö Ruus vanematele loenguga „ENERGIAJOOK“, mis oli väga kasulik ja vajalik loeng vanematele. Aitäh!

Esimesel õppeveerandil on meie kooli õpilased osalenud mitmetel maakondlikel spordivõistlustel. 10. septembril osalesid kaks kooli võistkonda jalgpalli meistrivõistlustel Emmastes. Seekord kahjuks esikolmikusse asja polnud, aga poisid mängisid lustiga ja olid igati tublid. 19. septembril võisteldi Kärdla staadionil kergejõustiku mitmevõistluses. Lastel tuli võistelda kolmel alal, ning kogutud punktide summa andis lõpliku koha. Meie kooli laste parimad tulemised olid: Robin Niidas (8.klass) I koht, Kristo Holtmann (9.klass) II koht, Anni Kark (4.klass) III koht, Kenet Vaino (4.klass) III koht, Maria Valk (7.klass) II koht. Tublid olid ka kõik teised osalejad.

1.oktoobril osalesime Hiiumaa meistrivõistlustel krossijooksus. Sel võistlusel saavutas 1000 meetri jooksus II koha Robin Niidas (8.klass). Ootamas on talvised sisevõistlused pallimängudes ja kergejõustikus. Viimasel veerandinädalal tähistame Lauka kooli sünnipäeva. Lauka kool saab juba 113, mis on tõeliselt väärikas äga.

Aasta 2013 on kultuuripärandi aasta! Septembri algul toimusid 4.-9 klassile kultuuritund Hiiumaa muuseumis. Igas viktoriinivoorus on küsimused vanavanemate tarkusetradest. Ka suvel esinesid mudilaskoori ja lastekoori lauljad „Meite oma peol“ Kärdla lauluväljakul. 5. ja 6. klassis toimuvad koduloo tunnid õp.

Krista juhendamisel, kus tegeletakse hoolega Hiiumaa kultuuri- ja loodusloo tundma õppimisega. Jõudu ja jaksu kõigile! Ees on ootamas uued ja huvitavad ajad uues vallas!

Lauka kooli tegemistest kirjutasid **Krista Rannast, Aave Kark ja Tarvo Malk**

Kultuuripärandi aasta 2013

Kultuuripärand lasteaias

Kui vallasekretär Ludmilla Träder vihjas, et iga allasutus võiks kirjutada vallalehes oma asutuse kultuuripärandist, siis esimese hooga mõtlesin, et mis asja on lasteaias sellest kirjutada. Lugesin siis veelkord ja mõte hakkas tööle. Eks hariduse andmine ongi kultuuripärand. Meie vallas on lasteaias jagatud esimesi tarkuseteri juba aastast 1962, seega läheb meil juba 52 õppeaasta. Aasta-aastalt on muutunud õpetamise meetodid ja vahendid, kuid teadmiste andmine, viisakuse, hoolivuse, austuse kasvatamine on meie maja väärtused olnud läbi aegade.

Loomulikult käib siia juurde tuhat pisiasja, mis muudavadki meie päeva toimekaks ning sisutihedaks. Inimesed, kes majades töötavad, säilitavad neid, annavad neile uue hinguse. Muutub ehitiste otstarve ning ülesanne. Nii on endises lasteaias nüüd raamatukogu ja noortekeskus. Tore, et on suudetud kaitsta ning töös hoida vana maja. Praegune lasteaias hoone on juba end 32 aastaga kirjutanud Kõrgessaare valla kultuuripärandi nimistusse. Majad püsivad seni, kui neis keeb elu. Laste hoidmine ja õpetamine ei saa toimida ilma suurepärase meeskonnata. Lasteaia 14 töötajat on majas töötanud 30 ja rohkem aastat 8 inimest. Nead ongi kultuurikandjate-hoidjate pärand Kõrgessaare vallas. Lapsevanemad on oma rahuloluküsitlustes hinnanud lasteaias head tööd läbi aastate.

Ükski asutus ei saa töötada ükski, ilma toetajate ja abilisteta. Vigrilased on tänulikud oma laste vanematele, vanavanematele, kogu Hiiu saare kogukonnale, kellega meil on olnud aastate pikkune hea koostöö. See on loonud meie maja traditsioonid, mis on tähtsad ka tänasel päeval. Pean silmas iga aastasi hästi osavõturohked vanavanemate pidusid, 30aastast näituste korraldamise tava; oma kodukoha väärtustamist läbi rahvatraditsiooni tähtpäevade jne. Loodan, et uue Hiiu valla koosseisus säiliks olemasolevad asutused, hooned, traditsioonid, et meil oleks, mida edasi anda oma lastelastele.

Sirje Garamaga

Hea valija, Sina otsustad

Seekordne Kõrgessaare Valla Teataja jääb viimaseks valla inimesi teavitavaks leheks, mis kannab eelpoolmainitud nime. Peale 20. oktoobril toimuvaid kohalike omavalitsuste valimisi saab teoks kevadel otsustatud Kõrgessaare valla ja Kärdla linna ühinemine.

Seekordsetel valimistel valitakse Hiiu valla volikogu tulevase liikmeid, kes saavad paljuski otsustama võimalike arengute üle meie lähiaastate elukorralduses.

Ühinemisotsus ei tulnud vähemasti Kõrgessaares kuigi suure ülekaaluga, kuid nüüd, kui otsus tehtud, tuleb keskenduda tulevikule. Seekordsetel valimistel osaleb valimistel seitse kandidaatide nimekirja, seega valik on suur ja iga valija peaks leidma kandidaadi kelle poolt hääletada.

Hea on tödeda, et paljuski on erinevate nimekirjade valimisprogrammid sarnased, seega on eeldused võimalikuks koostööks tulevases volikogus täiesti olemas. Kuna valimised toimuvad ühes valimisringkonnas ja valijate arv Kärdlas on pea kolm korda suurem kui Kõrgessaares, kutsun koduvalla rahvast olema aktiivne ja kindlasti osalema valimistel.

Ainult sellisel juhul saame tulevase Hiiu valla volikogusse hea esinduse ka Kõrgessaare piirkonna inimestest. Kindlasti peab tulevane Hiiu vallavolikogu hea seisma kogu uue valla hea käekäigu eest, kuid siiski olen veendunud, et see saab olema võimalik, kui uues volikogu koosseisus oleks piisavalt esindatud nii Kõrgessaare kui ka Kärdla inimesed. Siinjuures pole tegu vastandamisega vaid tõdemusega, vallavolikogu töö saab olema viljakam, kui esindatud on võimalikult erinevad valla piirkonnad oma esindajatega.

Mina tuln Kõrgessaare valla teenistusse tööle kevadel 1997. Valdava osa ajast olen töötanud Kõrgessaare Vaba Aja Keskuses. Neile aastatele tagasi vaadates on hea meenutada kümneid ja kümneid erinevaid kultuuri- ja spordiüritusi, tore, et paljud meie noored ja ka vanemad spordiharrastajad on saanud tegeleda nii tervisespordiga kui ka saavutusspordiga, seda just saalihokipoiste

näol. Meie Lauka Segakoor on osalenud neil aastateil kõigil Eesti üldlaulupidudel, aga ka laulufestivalidel raja taga, rääkimata Hiiu valla laulupidudest ja laulmistest kõikvõimalikel valla üritustel. Tantsurühm Ungrulust on endale alati leidnud võimalusi osaleda erinevatel festivalidel üle Euroopa. Tubli on olnud VAK-i lastekoor ja õpilaste tantsurühm Siidipaid. Aastaid toimetasi aktiivselt lintaantsijad, vahepeal isegi kõhutantsijad. Viimastel aastatel on olnud häid kordaminekuid võrkpallitüdrukutel. Juba 10 aastat on aktiivselt toimetanud VAK-i kunstiringide rühmad, kes lisaks igapäevasele ringitööle korraldanud igal suvel ja talvisel koolivaheajal kunstiagregid. Alates 2006. aastast on lisaks kultuuri- ja sporditööle lisandunud Vaba Aja Keskuse töösuundade hulka noorsootöö ja hea on tödeda, et meie noored osalevad aktiivselt ühhiimaalistes noorte tegevustes, korraldavad kohapeal üritusi ja püüavad oma elu siin Kõrgessaares huvitavamaks muuta. Kõige selle taga on paljude inimeste ühistöö. Siinjuures tänu kõigile, kes alates 1992. aastast, kui külanõukogust sai vald, on töötanud Kõrgessaare Vaba Aja Keskuses (varem Tervisemaja), suurimad tänud kõigile treeneritele, ringijuhitajatele ja paljudele toetajatele, kelle abita poleks paljud tegevused-sündmused teoks saanud.

Hea on ka tödeda, et senini on valdavalt osalemine ringide ja treeningrühmade tööst olnud vallakodanikule tasuta, vähemalt laste osas võiks see jääda nii ka edaspidi.

Mõne päeva pärast hakkame elama Hiiu vallas, Kõrgessaare vald saab ajalooks, mida vähemalt minul on alati hea meenutada. Ainus, mis kurvaks teeb on see, et viimase 10-15 aastaga on Kõrgessaarest kadunud sadu töökohti, laste arv koolis vähenenud mitmekordselt, vallast on lahkunud palju inimesi.

Usun, et ühiselt toimetades saab tulevikus siinkandis olema igati elamisväärne elukeskkond, kus võimalik leida tööd, ehitada kodu, kasvatada lapsi, kus kohapeal on haridusasutused ja võimalused tegeleda erinevate harrastustega.

Hea valija, tule valima, sest just Sina otsustad, kuidas elu Hiiu vallas edasi läheb.

Artur Valk

Kõrgessaare vallavolikogu liige

KÕRGESSAARE VABA AJA KESKUSE ringid ja treeningrühmad 2012-2013

info telefonidel: 4693134 ja 5055732

Saalihoki – E, K kell 18.00 ja R kell 17.00;

Juhendaja Teet Kivisilla (5284412)

Võrkpall – T, N kell 17.00

Juhendaja Anneli Mauer (53972242)

Korvpall – E, K, kell 17.00-18.00 ja

R kell 16.00-17.00

Ungrulust rahvatants – E, K kell 19.30

Juhendaja Helgi Taelma (5234649)

Rahvatantsu õpilasarühm – K kell 18.30;

Juhendaja Helgi Taelma (5234649)

Tennis – mänguajad E, T, K, N kell 20.00-21.30

Tantsu- ja liikumisrühmad – T, N kell 20.00

Juhendaja Stella Suitso.

Kunstiringid – E kell 16.00 (vanemad),

T kell 16.00 (nooremad) ja kell 17.00. Juhendaja

Katrin Laan (53585830)

Lastekoor – E kell 15.00

Juhendaja Aave Kark (5233773)

Jõusaal avatud:

E, T, K, N 16.00- 20.00,

R 16.00- 19.00

Lisaks võimalik mängida lauatennist.

Kõrgessaare Vaba Aja Keskus TEATAB

Teisipäeval, 29. oktoobril kell 16.00

Kõrgessaare Vaba Aja Keskuses
lasteteater Teatrike etendus

PILLI-TIIDU

Kersti Merilaasi muinasjutt
laulude ja pillilugudega.

Pääse 2 eurot.

TEADE

Ootame valla elanikke (nii nooremaid kui vanemaid) Reigi kalmistule **25., 26. ja 27.**

oktoobril kella 11-14 heakorratöödele (ristide ja hauapiirete värvimine jms).

Tööriistad ja soe supp on meie poolt. Ootame aktiivset osalemist.

Info tel 5064 565

Kõrgessaare Vallavalitsus
Muinsuskaitseamet

Kolmapäeval, 16.oktoobril, kell 13.00

**Kõrgessaare Raamatukogus TÕN
raames "Vanaemade tarkusi"**

**vaibapunumine ilma nõelapistmata -
kaasa umbes 5 cm laiused trikootaazist
või sokisäärest ribad vms.
... ja osavad näpud.**

*Kes tahab kohapeal lõigata, nendel
lisaks riidele kaasa käärid.*

*Tänane ajaleht ilmub viimast korda
Kõrgessaare Valla Teataja nime all.
Täname kõiki, kes on ajalehte
artiklitega rikastanud, meile oma
mõtteid ja fotosid saatnud. Aastaid
kestnud koostöös oli leht just selline,
nagu me ta ise kujundasime. Püüdsime
Teile edasi anda informatsiooni, mis
vallaelaniku jaoks oluline.*

Ludmilla Träder
vallasekretär

Tarvo Malk
ajalehe toimetaja

KÕRGESSAARE VALLA TEATAJA

Omaavalitsuse infoleht

Toimetaja Tarvo Malk

Telefon: 4622487; 5200908

e-mail: tarvomalk@gmail.com